

Το εκκλησιαστικό κριτήριο ως υπέρβαση του φυλετισμού (Χρήστος Πάτσης, Φιλόλογος - Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ουσιαστικός παράγων που καθορίζει την οντολογική φύση της Εκκλησίας είναι η κοινωνία των προσώπων του τριαδικού Θεού. Το δόγμα περί Εκκλησίας συνδέεται άμεσα με το τριαδολογικό δόγμα, διότι η απαρχή της Εκκλησίας βρίσκεται στο αρχέτυπο της θείας ζωής και κατά συνέπεια η προέλευση της απεγκλωβίζεται από την ιστορική αναγκαιότητα [24]. Εφόσον η ενότητα της Αγίας Τριάδος, και μάλιστα στον απόλυτο βαθμό, παρουσιάζεται μέσα από την ετερότητα των τριών Αγίων Προσώπων, μπορεί κάποιος με ασφαλή τρόπο να συμπεράνει ότι και η Εκκλησία διαθέτει και αναδεικνύει, ως κύριο χαρακτηριστικό, μέσα από την ενότητα του Σώματός της, την ετερότητα των ανθρωπίνων προσώπων. Το έργο, βέβαια, της Εκκλησίας θα παρέμενε αλυσιτελές, αν αυτή η ετερότητα των μελών της αποκτούσε οντολογική διαφορά αγεφύρωτη, πράγμα που θα καθιστούσε προβληματική έως αδύνατη τη λειτουργία ακόμα και τη ύπαρξη της Εκκλησίας [25].

Με αφορμή την Παύλεια παρουσίαση της Εκκλησίας, ως Σώμα Χριστού, ο V. Lossky θα επισημάνει ότι η φύση της Εκκλησίας πραγματώνεται και ως πλήρωμα του

Αγίου Πνεύματος, το οποίο διακρίνει την πολλαπλότητα των ανθρωπίνων υποστάσεων [26]. Έτσι κάθε μία υπόσταση εγκεντρίζεται στη μεταδιδόμενη χάρη του Θεού και οδηγείται προς την οδό της θέωσης, το μόνο δρόμο για να επιτευχθεί η ενότητα της ανθρώπινης φύσης, που έχει εκπέσει. Είναι ο ίδιος δρόμος της Πεντηκοστής που ανέδειξε την πληθώρα των ανθρωπίνων προσώπων θεμελιωμένη στο μυστήριο της ενανθρώπησης του Κυρίου. Η ενότητα της Εκκλησίας, κατά το Γέροντα Σωφρόνιο, δύναται εντός της ιστορίας να συναντά αντιστάσεις, ακριβώς, διότι οι άνθρωποι αδυνατούν να υπερβούν το μέτρο της ενδοκοσμικής αγάπης, μη δυνάμενοι να ερμηνεύσουν ορθά το μεγαλείο της Ευαγγελικής αγάπης. Η αντίσταση είναι, επίσης, ορατή όταν τα μέλη της Εκκλησίας αρνούνται τον Οικουμενικό χαρακτήρα της χριστιανικής πίστης, προβάλλοντας τη θρησκευτική ζωή διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Μόνο μέσα στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας κάθε ανθρώπινη υπόσταση μπορεί να άρει το διχασμό και ως προς την πτωτική φύση της και ως προς την ετερότητα των ανθρωπίνων προσώπων [27].

Η οντολογική και ευχαριστιακή ενότητα της Εκκλησίας, δυστυχώς, διασπάται από τον φυλετισμό και κάθε άλλη διαίρεση επειδή αναιρεί τη θεμελιώδη εκκλησιολογική αρχή: σε κάθε τοπική Εκκλησία προΐσταται ένας επίσκοπος, ο οποίος τελεί τη θεία Ευχαριστία και ενώνει στο πρόσωπο του (εις τύπον Χριστού) όλα όσα ο ανθρώπινος παράγοντας διαιρεί. Έτσι η τοπική ευχαριστιακή σύναξη πραγματώνει την έννοια της Καθολικότητας [28]. Εξεικόνιση της Καθολικότητας αποτελεί ο συνοδικός θεσμός, ο οποίος προσδιορίζει άμεσα το οντολογικό περιεχόμενο της Εκκλησίας. Η εξέλιξη της συνοδικότητας έδειξε ότι ακόμη και στις αυτοκέφαλες Εκκλησίες δεν υφίσταται κανενός είδους αυτάρκεια, αλλά κοινωνία· δηλαδή ορίζεται ο τρόπος που μία αυτοδιοίκητη εκκλησιαστική κοινότητα συμμετέχει διχάζεται ή αποκόπτεται από τη μία Εκκλησία. [29]

Επομένως, όταν η Ορθόδοξη Εκκλησία διασπάται εθνοφυλετικά -όπως για παράδειγμα συμβαίνει στην Ορθόδοξη Διασπορά - όχι μόνο δρα αντικανονικά, αλλά κινδυνεύει να οδηγηθεί στην αντιεκκλησιαστική αρχή «cuius regio, eius reiligio- όπου η χώρα, εκείνου και η θρησκεία»

Συμπερασματικά η Εκκλησία δεν μπορεί να υποκαταστήσει το καθ' εαυτό κριτήριό της (εκκλησιαστικό) με οποιοδήποτε άλλο (εθνικό, φυλετικό ή ρατσιστικό) και πολύ περισσότερο να ταυτίσει τη μαρτυρία της στον κόσμο, αποδεχόμενη την διάκριση, την αίρεση, το σχίσμα ως κανονική πραγματικότητα. Η δομή της Εκκλησίας υπήρξε από την πρωτοχριστιανική περίοδο υπερεθνική, υπερφυλετική και αυτό αποδείχθηκε τόσο στο ζήτημα της δικαιοδοσίας των εκκλησιαστικών θρόνων όσο και στη σύγκληση των οικουμενικών συνόδων [30]. Άλλωστε η πνευματική ιθαγένεια που πρεσβεύει η χριστιανική πίστη δεν αυτοκαθορίζεται, αλλά πραγματώνεται αλληλοπεριχωρούμενη με τον πλησίον, όπου καταξιώνεται η πληρότητά της και από εκκλησιολογικής άποψης καθαγιάζεται η πορεία προς «ομοίωσιν» Χριστού. [31]

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

- 24. Στ. Γιαγκάζογλου, «Περί Εκκλησίας» στο *Πίστη και Βίωμα της Ορθοδοξίας-Δόγμα, Πνευματικότητα και Ήθος της Ορθοδοξίας*, τομ. Α΄(Πάτρα: ΕΑΠ 2002) 176 κ. ε**
- 25. Ιω. Ζηζιούλα, «Η Ευχαριστιακή Εκκλησιολογία στην Ορθόδοξη Παράδοση», *Θεολογία* 4 (2009) 18.**
- 26. V. Lossky, *Η Μυστική Θεολογία της Ανατολικής Εκκλησίας*, μτφρ. Στ. Πλευράκη(Θεσ/νίκη: Εκκλ. Ίδρυμα Ευαγγ. Μάρκος 2007) 205 κ.ε**
- 27. Ν. Κόϊου, *Θεολογία και Εμπειρία κατά τον Γέροντα Σωφρόνιο* (Άγιον Όρος: Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου Γ΄ έκδοση 2007) 142 κ. ε**
- 28. Ιω. Ζηζιούλα, «Η Ευχαριστιακή Εκκλησιολογία στην Ορθόδοξη Παράδοση», ό. π., 20.**
- 29. Ιω. Ζηζιούλα, «Ο Συνοδικός Θεσμός. Ιστορικά, Εκκλησιολογικά και Κανονικά προβλήματα», *Θεολογία* 2 (2009) 71.**
- 30. Ό. π., 79.**
- 31. Αρχιεπ. Αν. Γιαννουλάτου, *Παγκοσμιότητα και Ορθοδοξία. Μελετήματα ορθοδόξου προβληματι-σμού*, (Αθήνα: Πολιτεία 2005) 168 κ. ε.**